

EIA k nadbilyančnīm kalům na lagunách Ostramo úspěšně projednána

Dne 12. ledna 2017 odpoledne proběhlo v Ostravě poklidně a krátce veřejné projednání záměru „Nápravná opatření – Laguny Ostramo, nadbilyanční kaly, 1. Realizační etapa“. Zúčastnili se jej oznamovatel záměru, AVE CZ odpadové hospodářství, s. r. o., zástupci Ministerstva životního prostředí, s. p. DIAMO, zpracovatelé dokumentace a posudku a zhruba čtyřicet lidí, včetně zástupců médií.

Úvodní slovo patřilo Ing. Kláře Maláčové z Ministerstva životního prostředí, která byla pověřena řízením veřejného projednání dokumentace a posudku tohoto záměru, a seznámila přítomné s cílem a programem veřejného projednání. Po představení přítomných a rekapitulaci celého průběhu procesu „EIA“ předala slovo zástupci oznamovatele Ing. Hamplovi, který shrnul základní fakta. Záměrem je vymístění „nadbilyančních kalů“ v množství 71 360 t surových kalů původem z laguny R3 a 20 202 t zavápněných kalů umístěných v lagunách R2 a R1 a jejich následné odstranění/využití ve vhodném zařízení (celkem 91 562 t kalů).

Následně zpracovatel dokumentace záměru Ing. Štancel z AZ GEO, s. r. o., stručně popsal technologický postup i obsáhlý soubor opatření, která mají minimalizovat negativní dopady na zdraví obyvatel a životní prostředí. Technologické řešení úpravy surových kalů je v podstatě shodné s řešením použitým v rámci předchozí veřejné zakázky. Hlavním důvodem pro výběr a návrh tohoto řešení byla skutečnost, že jde o řešení proveditelné a odzkoušené. Významné vlivy z hlediska zachování podmínek pro veřejné zdraví se očekávají u SO₂ a pachových látek, což bude ošetřeno monitoringem všech relevantních faktorů a omezujícími provozními podmínkami.

Zpracovatel posudku dokumentace záměru Ing. Tomášek, CSc., shrnul své stanovisko takto: „Po vyhodnocení dokumentace, obdržení vyjádření a dalších podkladů doporučuji vydat souhlasné stanovisko pro realizaci záměru za respektování podmínek uvedených v tomto stanovisku.“ Přítomní zástupci úřadů, kraje a města krátce potvrdili svá písemná stanoviska. V diskusi pak vystoupil jen jeden účastník, a to s poznámkou formálního charakteru.

Odstranění staré ekologické zátěže, která je důsledkem více než stoleté činnosti rafinérie minerálních olejů, je pro Ostravu a její obyvatele důležitým a sledovaným procesem. Žádné protesty ani připomínky na veřejném projednávání však nezazněly, a jednání tak netrvalo ani hodinu. Odtěžovací práce by měly být zahájeny na podzim tohoto roku, po schválení prováděcího projektu a vyřízení změny integrovaného povolení.

Ing. Bc. Jana Dronská, MBA

Průběh veřejného projednávání

Laguna R2

Laguna R3, v pozadí uprostřed budova dekontaminační stanice

Mise Senátu do Chile

Státní podnik DIAMO měl své zastoupení (Ing. Jiří Mužák, Ph.D.) v doprovodné podnikatelské misi předsedy Senátu Parlamentu ČR Milana Štěcha do Chile ve dnech 8. – 15. ledna 2017.

republiky ji dělí více než 12 000 km. Sousedí s Peru, Bolívií a Argentinou. Počet obyvatel je zhruba 17 milionů. Hlavním městem je Santiago de Chile a úředním jazykem je španělština. Země měří

v průměru 150 kilometrů na šířku a celkově dosahuje od nejsevernějšího do nejjihnějšího bodu 4 329 kilometrů. Na západě je omývána vodami Tichého oceánu, na východě ji lemují přes 6 000 m vysoké vrcholky And.

V neděli 8. ledna ve večerních hodinách odstartoval z pražského letiště Kbely vládní speciál na dlouhou cestu přes Kapverdeské ostrovy a brazilskou Fortalezu do Santiaga de Chile. Na palubě byli kromě předsedy Senátu Parlamentu ČR Milana Štěcha ještě senátorky Zdeňka Hamousová a Jitka Seitlová, senátoři Petr Vicha, Miloš Vystrčil a Radko Martínek. Senátní mise se účastnili též zástupci Ministerstva zahraničních věcí, paní Věra Jeřábková a pánové Vít Korselt a Marek Svoboda, zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu, pánové Vladimír

Bártl a Matyáš Pelant, dále pak předsedkyně Akademie věd prof. Eva Zažímalová a starosta města Bzenec pan Pavel Čejka. Doprovod tvořila pětadvacetičlenná podnikatelská delegace pod vedením viceprezidenta Hospodářské komory ČR Bořivoje Mináře.

Po přistání na letišti v Santiagu jsme byli uvítáni mimořádným a zplnomocněným velvyslancem České republiky v Chile Josefem Rychtarem, velvyslaneckým radou Ondřejem Kašinou a ředitelem zahraniční kanceláře CzechTrade Chile Josefem Kunickým, kteří nám od této chvíle dělali stálý doprovod po celou dobu pobytu. Z letiště jsme odjeli do hotelu a poté následovala prohlídka Santiaga.

Santiago leží ve střední části Chile na úpatí And 90 km od pobřeží Tichého oceánu. I s aglomerací má téměř 6 milionů obyvatel. Je to nejstarší město Chile. Roku 1541 jej založil španělský conquistador Pedro de Valdivia. Pevnost, vybudovaná na místě města, bránila obsazená a dobytá území, později se stala sídlem guvernéra. Město poničilo několik zemětřesení, navíc město napadaly nájezdy Araukanců (Mapučů), indiánských kmenů, které zde před kolonizací žily. V roce 1820 se Santiago stalo hlavním městem Republiky Chile. Centrem města je náměstí Plaza de Armas, poblíž stojí prezidentský palác Palacio de La Moneda. Jedním z nejzajímavějších míst je návrší Santa Lucía. Ve městě stojí nejvyšší budova Jižní Ameriky, 300 m vysoká Sky Costanera.

Druhý den se celá delegace přesunula do 90 km vzdáleného města Valparaíso, které leží na pobřeží Tichého oceánu a je významným přístavem. Valparaíso je chráněno jako Světové dědictví UNESCO. Své sídlo zde má Národní kongres Chilské republiky. Nejprve jsme navštívili Palacio Museo Baburizza. Zde je umístěna expozice Muzea krásných umění a přivítal nás tu starosta města Valparaíso Jorge Esteban Sharp Fajardo. Poté jsme se přesunuli do budovy Národního kongresu Chilské republiky, kde proběhlo setkání podnikatelů a zástupců českých a chilských firem. Na zvláštním zasedání Senátu Chilské republiky přijal předseda Senátu Parlamentu ČR Milan

Pohled na Santiago z vrcholu Santa Lucía

Mise Senátu do Chile

DOKONČENÍ ZE STR. 1

Štěch vyznamenání kongresovou medailí za zásluhy.

Následující den jsme odjeli do města Peñaflor. Za doprovodu starosty města Nibalda Meza Garfii jsme navštívili školu República Checa, zhlédli jsme vystoupení krajanské taneční skupiny „Na zdraví“, navštívili bývalou továrnu firmy Bati a blízký sportovní hokejový klub Tomáše Bati a zhlédli ukázkou tradice domorodého etnika Mapuče. Indiánský kmen Mapuču nebyl nikdy ve své historii vojensky poražen. Odhaduje se, že příslušníků kmene Mapuču je po celé Chilské republice více než jeden milion. Závěr

dne patřil prohlídce světoznámé vinice Tarapacá ve městě Isla de Maipo.

Čtvrtý den jsme se letecky přesunuli do jižní části Chile do města Valdivia, střediska oblasti Patagonie. Kromě podnikatelského fóra, na kterém probíhala dvoustranná česko-chilská jednání podnikatelů a zástupců firem, navštívila celá delegace katedrálu ve Valdivii. V této katedrále působil v letech 1924 až 1928 jako biskup Augustin Klinke, rodák z Broumova. Jako velmi malého ho do Chile přivezli rodiče v rámci vlny osídlení v 70. letech 19. století. Studoval ve městě Ancud na jihu Chile, kde byl vysvěcen na kněze. Tragicky zahynul ve Valdivia v roce

1932 při hašení požáru religiozních objektů. V katedrále jsme přihlíželi slavnostnímu aktu na počest biskupa Augustina Klinkeho, během kterého předal předseda Senátu Parlamentu ČR Milan Štěch biskupovi Ignaciovi Ducassemu pamětní desku a repliku sošky Pražského Jezulátka.

Poslední den mise proběhl ve 2 000 km vzdáleném městě Antofagasta. Antofagasta je přístavní město v severním Chile s téměř 300 000 obyvateli. Jméno města je odvozeno ze starých indiánských jazyků a znamená „město velkého ledkového ložiska“. Ekonomika města je založena na těžbě a zpracování surovin, především mědi. I zde proběhlo podnikatelské fórum s dvoustrannými čes-

ko-chilskými jednáními podnikatelů a zástupců firem. Důraz byl kladen především na hornictví, těžbu a likvidace těžby. V této oblasti státní podnik DIAMO vyniká, což dokumentovala prezentace současných aktivit DIAMO, s. p., a jím založeného Mezinárodního školicího střediska „World Nuclear University – School of Uranium Production“. Tato prezentace vyvolala na chilské straně velký zájem o možnou budoucí spolupráci.

Ing. Jiří Mužák, Ph.D.
vedoucí odboru mezinárodní spolupráce, ŘSP
vedoucí mezinárodního školicího střediska, ŘSP

M. Štěch předává pamětní desku biskupovi Ducassemu ve Valdivii

Delegace v Národním kongresu ve Valparaíso

Přístav a hornické město Antofagasta

Předání záchrannářských záslužných křížů

Bronislav Šrámek při přebírání ocenění z rukou předsedy ČBÚ Martina Štemberky

foto: Pavel Melicher - HBSZ Ostrava Radvanice

V pátek 9. prosince 2016 ve 13 hod. předal ve stylovém prostředí hornického muzea Landek Park v Ostravě-Petřkovicih předseda Českého báňského úřadu Martin Štemberka 30 báňským záchrannářům ocenění – záchrannářské záslužné kříže.

Mezi oceněnými záchrannáři byli i dva naši kolegové, zaměstnanci DIAMO, s. p., o. z. ODRA, Bronislav Šrámek, kterému byl udělen stříbrný záchrannářský záslužný kříž, a p. Václav Hantl st., kterému byl udělen bronzový záchrannářský záslužný kříž.

Bronislav Šrámek vystudoval v letech 1983–1987 VŠB – TU v Ostravě, od roku 1987 působil na dole Jan Šverma ve funkcích revírník rubání, projektant, vedoucí úseku až do roku 1991. V roce 1992 složil slib báňského záchrannáře na

HBZS v Ostravě Radvanicích a o dva roky později zkoušky na vedoucího ZBZS. V letech 1992–1999 byl zaměstnán na dole František ve funkci vedoucího úseku větrání. Dále působil na dole Odra jako vedoucí oddělení větrání, ZBZS a degazace, od roku 2002 pak ve stejné funkci na DIAMO, s. p., o. z. ODRA, kde byl 1. srpna 2016 jmenován do funkce náměstka pro výrobu, techniku a ekologii.

Václav Hantl st. se vyučil v oboru elektromechanik důlních strojů a zařízení na SOU Dolu Dukla v Horní Suché. Poté nastoupil na Důl Dukla jako elektromechanik v úseku rubání. Místo základní vojenské služby absolvoval kurz horníka mechanizovaných pracovišť a dále pracoval v úseku příprav a rubání. V roce 1990 absolvoval záchrannářský kurz na HBZS v Ostravě Radvanicích a poté nastoupil do úseku větrání a následně do stálého

sboru ZBZS na dole František. Po likvidaci dolu v roce 2001 přestoupil na DIAMO, s. p., o. z. ODRA, kde pracuje jako báňský záchrannář – četař dodnes.

Resortní medaile „Záchrannářský záslužný kříž“ se uděluje za výjimečné zásluhy při záchranně života nebo majetku projevem při zásahu báňských záchrannářů, při cestě k zásahu nebo při výcviku. Může být udělena i za zvláštní zásluhy o zvýšení odborné úrovně báňské záchranné služby nebo záchrannářské taktiky, a to při splnění podmínky nejméně 10 let činnosti v báňské záchranné službě. Medaile uděluje a odevzdává předseda Českého báňského úřadu.

Ing. Radovan Rudický
vedoucí větrání, ZBZS a degazace, o. z. ODRA

foto: Pavel Melicher - HBSZ Ostrava Radvanice

Stříbrný záchrannářský záslužný kříž

Rozšíření Wasserlaufu

V průběhu loňského roku probíhaly v Příbrami oslavy osmistého výročí založení města. V rámci těchto oslav se uskutečnilo i 20. setkání hornických měst a obcí ČR a 16. evropský den horníků a hutníků. Při této významné mezinárodní akci bylo,

kromě vlastního bohatého programu, slavnostně otevřeno rozšíření prohlídkové trasy březohorského podzemí, které provozuje Hornické muzeum Příbram, o spojovací překop Anna – Prokop na 1. patře s původním dřevěným žlabem pro přívod pohonných vod do komory vodního kola u jámy Prokop a část Boromejského patra kolem Jánkové jámy k jámě Anna. Zpřístupněním těchto důlních děl byl propojen okruh prohlídkové trasy, která takto spojuje tři hlavní březohorské jámy, Annu, Vojtěcha a Prokopa, a zároveň část unikátního systému důlních děl z 18. století. Návštěvníci hornického muzea tak mohou vidět důlní díla, která byla součástí prvního systematického odvodnění centrální části březohorského ložiska, který byl v 19. století rozšířen a propojen s Dědičnou stolou Císaře Josefa II. v úrovni 2. patra. Chodby stoloového patra Karla Boromejského odváděly vodu z děl sloužících k těžbě stříbrných a olovných rud na Vojtěšské hlavní, Vojtěšské nadložní, Protiklonné, Matkobožské, Václavské, Barborské a Jánkové žile a zároveň odvodňovaly části středověkých či raně novověkých dolů, jako byl důl Třešné nebo Matkobožský důl.

Zajišťovací práce, které prováděl DIAMO, s. p., o. z. SUL Příbram, probíhaly v průběhu několika let a souvisely s údržbou hlavních přístupů na Dědičnou stolu a jejich únikových cest.

Současné jsou tato díla využívána i pro kontrolu a přístup pod sanovaná území (např. přístup k jámě Vojtěch při injektáži částečného zásypu jámového stvolu).

Součástí zajišťovacích prací bylo ze-

jména obtrhání stropů a boků chodeb, odklizení obtrhávky a opadávky do zavodněných částí zpřístupňovaných chodeb. Část uvolněného materiálu musela být odvážena do vzdálenějších částí a byla použita k zakládání volných prostor. Ke konečné úpravě počvy bylo použito šterkodrti frakce 8 až 16 mm a 16 až 32 mm. Spojovací komin překopu Anna – Prokop na 1. patře a starého Boromejského patra, s výškovým

rozdílem pěti metrů, byl obtrhán, vyčištěn, zajištěn výztuží (ve zhlaví kominu dvojítm nárazovým povalem proti opadu kameniva ze staré dobývky) a opatřen žebříky s peřením a zábradlím. Dále byla zřízena dřevěná lávka přes dobývku na Jánkové žile. Byla vyčištěna část komory před jámou Prokop a průchod přes komoru opatřen dřevěnými schody se zábradlím. Tím se otevřel pohled do komory vodního kola, které zajišťovalo těžbu v počátcích existence dolu Prokop. Větší část komory včetně propojovacích kominů s Prokopskou stolou a povrchem však zůstává zasypaná haldovinou. Nabízí se možnost dokončení odklizení zasypaného materiálu a zpřístupnění celého tohoto vodního systému.

Po prohlídce báňskou záchrannou službou, doplnění identifikačních údajů (pro rozšíření podzemního objektu Wasserlauf) a zhodnocení míry rizika

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 4

Jáma Anna, 1. sledná chodba

ODBORY

ZDE UVEDENÉ MATERIÁLY
VYJADŘUJÍ NÁZORY ODBORÁŘŮ
A NEMUSEJÍ SE SHODOVAT
S NÁZORY REDAKCE

Z vyprávění pamětníků...

Začátky těžby na Dolní Rožínce

Ing. Milan Fryčka pochází z Bilovce. Narodil se v roce 1937, letos tedy oslaví 80. narozeniny. Po dokončení studia na Vysoké škole báňské nastoupil na Uranové doly na Dolní Rožínku, celý svůj produktivní věk zasvětil uranovému průmyslu, pracoval tam v různých technických funkcích. Od roku 1976, po odebrání přístupu k PT, pak působil na VDUP v Tišnově, kde byl až do odchodu do důchodu ředitelem závodu.

Ing. Milan Fryčka

Své vzpomínání mohu začít tím, že jsem vystudoval Vysokou školu báňskou – hlubinné dobývání ložisek. Promoval jsem v roce 1960. A jak bylo pravidlem v tehdejší době, dostali jsme umístěnky. Já na Uranové doly Dolní Rožínka. Mnozí kolegové dostali umístěnku do Jáchymova nebo do Příbrami. Nástup proběhl tak, že nás generální ředitel sezval poslední týden v červnu v 60. roce do Příbrami. Slavnostně nás přivítali a pohostili v novém kulturním domě. Za Dolní Rožínku tam byl delegát Ing. Vlado Landa, to byl geolog. Později jsem se s ním potkával na Ministerstvu paliv a energetiky. A ten Vlado Landa nám tenkrát řekl: „Hoši, to nic není, jeďte do Brna a z Brna jede šichták – autobus na Dolní Rožínku.“ Takže já jsem v neděli 3. července dojel do Brna, šel jsem na autobusové nádraží hned vedle hlavního železničního nádraží a tam jsem se dočetl, že autobus odjíždí v osm hodin večer. Dole bylo napsáno: „Jezdí podle potřeb uranových dolů, v neděli nejede.“ No nic, dojel jsem tam 4. července 1960 ráno. Tenkrát vedení dolů sídlilo na zámečku v parku. Přijal nás Ing. Jindřich Oplít, který nás rozdělil podle odbornosti na doly. To byl vynikající člověk, na kterého nikdy nezapomenu, byl velice férový, rovný a vzdělaný. Samozřejmě, že nás přijal i pan ředitel Ing. Kolek. Ani nevím přesný počet, kdo se mnou tenkrát nastoupil, nás bylo 14, nebo dokonce 15, různých profesí. Víím, že jsme byli čtyři horníci, čtyři geologové, tři strojaři, elektrikář, ekonom. V době našeho nástupu se těžilo na dole Olší a samozřejmě i na KHB, jehož součástí byl i důl Jasan. Ten se prohluboval v té době za provozu. Mám doma obrázky od akademických malířů Emanuela Ranného a Aloise Lukáška. Oni chodili mezi nás a na povrchu dělali různé skici. Malovali, jak to vypadalo v roce 1960. Vše jen z dřevěných konstrukcí, manuální výklopníky, jednoduché kolejiště, jedinou mechanizací byl vrátek. Tak, jak se to zdědilo po geologickém průzkumu. V rámci nástupní praxe jsme prošli lampovnou, dřevíštěm, dispečinkem i ekonomickým oddělením. Vedoucím laboratoře byl Ing. Komárek. Ten nás v rámci seznamování s provozem poslal na haldu k ohromné kádi, do které jsme opatrně lopatou přehazovali aktivní materiál. Pravděpodobně dělal první pokusy s chemickým loužením. Jako praktikant jsem neměl pracovní zařazení. Když jsem byl na měřičském oddělení, tak zjistili, že mám státnice z důlního měřičství. Ing. Volter, taky pamětník, který tady působil, mi nabídl zařazení do

Volby v ZOO o. z. TÚU

Od 9. 1. do 18. 1. 2017 probíhaly volby zástupců úseků do ZV. Přes všechnu snahu zajistit vše potřebné pro volební úseky byla nucena hlavní volební komise prohlásit volby na C 705 za neplatné a následně dorazila stížnost odborářů z NDS 10 (C/D), kterou se bude hlavní volební komise rovněž zabývat. Volby se prostě na úsecích vyhlašují od-do tak, aby měly možnost volit všechny směny. Stěžovat si na to, zda jsou vyhlášeny při ranní směně A, či C, mi přijde zbytečné. Dne 24. 1. svolala hlavní volební komise zvolené kandidáty. Předsdkyně volební komise p. Alena Fencková se-

známila přítomně s výsledky voleb na jednotlivých úsecích. Podle souhrnného protokolu se voleb zúčastnilo 379 ze 494 odborářů naší základny, což je 76,7 %. Předsdkyně doporučila provést dodatečné volby na C 705, pokud o ně vysloví úsek zájem.

Následovala volba volených zástupců ZV pro volební období 2017–20. Volba byla na základě souhlasu přítomných provedena aklamací. Zvoleni byli:

Předseda ZV ZOO o. z. TÚU – Vilém Válek
Místopředseda ZV ZOO o. z. TÚU – Pavel Hurdes
ZIBP – Alena Jurková
Jednatel – Drahomíra Valešová

Předsdkyně hlavní volební komise pogratovala nově zvolenému předse-

dovi a předala mu slovo. Předseda poděkoval volební komisi, poděkoval za důvěru při jeho znovuzvolení, pogratoval zvoleným členům ZV a požádal je, aby se ostatním v krátkosti představili.

Předseda shrnul několik důležitých bodů, které bude muset ZV v letošním roce řešit. Předal přítomným návrh plánu práce a zasedání ZV v roce 2017.

Případné návrhy na změny očekává na příštím zasedání, dne 14. 2. 2017. Podě-

koval za účast a jednání ZV ukončil.

Vilém Válek

funkce úsekového měřiče. To nebyl můj ideál a zachránila mě od toho vojna, protože jsem nastoupil v říjnu na půlroční prezenční vojenskou službu. Tenkrát to bylo tak, že po dokončení vysoké školy následovala půlroční vojna završená důstojnickými zkouškami. Začátkem dubna jsem se hlásil na Rožínce. Nastoupil jsem na KHB jako důlní dozorce. Vzpomínám si, že 1. ocelovou obloukovou výztuž (TH) jsem na díle 1–40 stavěl s osádkou. Jako študák jsem si přivydělával na šachtě v Ostravě a tam to bylo naprosto běžné. TH výztuž se začala užívat především pro její delší životnost. To bylo někdy v dubnu v roce 1961.

Pak jsem byl přeložen na úsek k vzácnému člověku Sýsovi. Byl to mimořádně obětavý člověk, nebyl z Rožínky, pocházel od Havlíčkova Brodu. Bydlel, tak jako my všichni tady, na ubytovnách a nevynechal ani jedno večerní střídání směn. Vždycky chodil přes les na Jasan, takže od pondělka do soboty každý den. Naprosto zasloužený byl vyznamenán Řádem práce, a když si jel ten řád přebírat, tak jel nočním rychlíkem do Prahy, v kupé byl sám, a tak si lehl, zul se, tak jak byl zvyklý. V Praze na Hlavním nádraží zjistil, že mu někdo ukradl boty, takže vystoupil v ponožkách. Byl to vynikající člověk.

V roce 1962 jsem začal dělat vedoucího větrání, o rok později provozního inženýra dolu. Závodním byl Ing. Stuchlík a hlavním inženýrem Ing. Cimala. K 1. říjnu 1963 se od KHB osamostatnil důl Jasan. Tenkrát jsem byl přeřazen na technický rozvoj, na podnikové ředitelství. Naším hlavním posláním bylo řešit dobývací metodu vhodnou pro ložisko. Dosud se užívala výstupková dobývací metoda, ale nebyla ideální. Například na dobývkách 1–242/4 předáka Josefa Chadimý byla šířka zrudnění 6, v některých místech i 8 metrů. Vydobyté prostory se musely zaplnit hlušinou z nadloží, nebo z podloží, byl to problém, kde tu základku získat, soudržnost hornin byla nízká, docházelo k častým vývalům, na výšku i 8 metrů. A to bylo nebezpečné. Zkoušeli jsme foukanou základku z povrchu, ale nebylo to moc úspěšné. Mezitím se na 3. patře dolu Jasan na dobývce 1–313, kde bylo velice kvalitní zrudnění, objevilo tolik odžilků a tolik kvalitního materiálu, že získat materiál pro základku bylo velmi problematické. Těžko jsme se v množství odžilků orientovali. Vrtání do kvalitní rudy znamenalo, že i základka byla aktivní. Před celým kolektivem techniků stál stěžejní úkol. Navrhnout a zavést jiný způsob dobývání především na 1. a 4. zóně. Prvním takovým pokusem byl mezipatrový zával. Ten pokus nebyl úplně zdařilý. Pak přišel rok 1964, kdy delegace z Rožínky, vedená tehdejším náměstkem Vladimírem Brahou, vzpomínám si, že v té delegaci byl i předák z dobývky Antonín Tomeček, byli na návštěvě uranových dolů, mám za

to, že v Kazachstánu. Vrátili se s takovým poznatkem, že se tam dobývá podobné ložisko, a to sestupkovou metodou. Pod umělým stropem-matem. S dobýváním pod umělým stropem jsem se již dříve setkal jako praktikant z VŠB na Dole Jan Žižka v Chomutově. Zde se pod umělým stropem dobývala uhelná sloj o mocnosti 8 metrů. Při aplikaci metody v rožínských podmínkách jsme měli obavy z případných důlních ořesů, které by mohly nastat, i ze zavření ústí přístupového komína na vlastní lávku. Proto jsme se spojili s vědecko-výzkumným uhelným ústavem v Ostravě-Radvanicích a k ověření chování hornin jsme dělali modelové pokusy. Podařilo se vyřešit i otázku ústupových cest. K 1. lednu roku 1965 bylo na dobývkách 1–711/13 a 1–715/17 zahájeno zkoušení dobývání sestupkovou metodou. Nebylo to ideálně zvolené místo pro odzkoušení této metody, protože se tam vyskytly i nějaké odžilkky, ale úspěšně se to zvládlo. Přínos byl mimořádný pro výtěžnost ložiska, pro hospodárnost i pro systém v dobývání, protože přestaly takové ty honičky, říkalo se tomu: „Fedruj rudu a spokojen budu.“ Tehdejší technický ředitel a také výkonný ředitel na generálním ředitelství v Příbrami, pověstný

Emanuel Ranný,
Šachta v noci

Foto Ing. Milan Fryčka

Karel Boček, vyhlásil hlavním inženýroví na R1 (což byl v té době Ing. Bíla, který vystřídal Gjašika, který pak dělal na generálním ředitelství), že až produktivita práce na dobývání dosáhne pět tun na hlavu a směnu, tak dostane Řád práce. No, nedošlo k tomu. Sestupek se stal prioritním způsobem dobývání na ložisku, i když samozřejmě, že na Dole Olší se dál dobývalo výstupkovou dobývací metodou. Na Slavkovicích byly geologické podmínky odlišné, a proto byla odlišná i dobývací metoda, která byla popsána i na Hornické Příbrami, myslím v roce 1968. Specifikem v té době bylo i dobývání žíly Gábor na Dole Javorník. Ložisko bylo dotěženo v roce 1968. A když jsem byl nedávno v lázních v Jeseníku, tak jsem se ptal místních, jestli vědí, že kousek od nich se dobýval uran. Pamětníci asi vymřeli nebo zapomněli. Už se o tom nemluví a mladí už nevědí vůbec nic.

Ale abych nezapomněl, ta návštěva delegace v tom Kazachstánu byla prospěšná i z jiných důvodů. Dovězli informace, že tam v uranových dolech lidé pracují jen omezenou dobu, které se jinak pak začalo říkat expoziční doba, a že tam dostávají svačiny horníci a tak dále, takže se začalo skutečně hodně hovořit o ozdravných opatřeních a přineslo to vlastně obměnu. Byl to impuls, o kterém se domnívám, že přišel právě ze Sovětského svazu. Bylo rozhodnuto, že lidé mladší 40 let, kteří mají odřáno více než 10 let, museli okamžitě z podzemí pryč. A ti ostatní šli do obměny, to znamená, že museli opustit pracoviště v podzemí a dostávali nějaký

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 4

Pozvánka na střelecký závod

„Putovní pohár ředitele o. z. TÚU Ing. Tomáše Rychtaříka“ III. ročník

Disciplína: velkorážní puška (7,62x39) a služební pistole nebo revolver, obě disciplíny 5+20, zbrojní průkaz není podmínkou (zbraň si bude možné zapůjčit na střelnici)
Místo konání: střelnice ve Skalici u České Lípy
Termín konání: sobota 18. březen 2017 od 9.00 hodin
Finanční náročnost: 100 Kč startovné (úhrada za občerstvení) – platba při přihlášení, střelivo buď vlastní (do vlastních zbraní), nebo bude možné zakoupit na střelnici za 300 Kč (do zbraní zapůjčených)
Přihlášení: do 10. března u Ing. Pavla Vargy, budova AB A, 2. patro, mobil 606 423 363

Hornicko-historický spolek pod Ralskem

si Vás dovoluje pozvat na

HORNICKÝ PLES

11. února 2017 od 20.00 hodin

Kulturní dům U JEZERA ve Stráži pod Ralskem

Vstupné: 250,- Kč / tombola, raut

K poslechu a tanci hraje:

Taneční orchestr Domestic

Předprodej vstupenek: Petra Cejnarová

(mobil: 605 346 772, email: hhsopdralskem@seznam.cz)

Začátky těžby na Dolní Rožínce

DOKONČENÍ ZE STR. 3

příplatek k důchodu, takovou rentu. Už si nevzpomenu, kolik to bylo, jestli 800 nebo 1200 korun měsíčně. Zavedly se svačiny pro horníky, kteří fárali, a na to mám takovou vzpomínku. Dělalí jsme pro uranové doly, ale to už jsem byl na VDUP. Hloubili jsme jámu Kubalov na Okrouhlé Radouni. Ve staveništní buňce jsem na ledničce se svačinami viděl ohromný řetěz a nápis: „Soudruzi, důvěřujeme si.“ Protože povrchoví pracovníci neměli na svačinu nárok.

Asi v září 1967 jsem byl jmenován hlavním inženýrem dolu Slavkovice–Petrovice, perspektivního ložiska, převzatého od geologického průzkumu, s kontrastním, ale jen čochovitým, zrudněním. Tam jsem byl do konce roku 1968. Byl tam vynikající kolektiv, závodním byl o dva roky starší Josef Kratochvíl, předloni zemřel, provozního dělal Joška Salaga, který zemřel už dávno, to byl starý mládenec. A ta naše spolupráce spočívala v tom, že jsme vedli ten důl kolektivně. Závodní nezasaňoval do prací hlavního inženýra, a když měl připomínky, tak přišel a řekl: „Mně se to nelíbí, proč to děláš tak a tak.“ To bylo prostě období takové velice dobré spolupráce. Průzkumné práce však nespílnily očekávání.

Začátkem roku 1969 mne přeložili na technické oddělení podnikového ředitelství a někdy v roce 1970 jsem byl pověřen vedením investičního oddělení. Tam jsem byl až do 30. března 1976. No, a v roce 1976 jsem nastoupil na VDUP do Tišnova. Zkratka VDUP znamená výstavba dolů uranového průmyslu, před tím se to jmenovalo PIS – podzemní inženýrské stavby. A začátkem 90. let, po osamostatnění od ČSÚP, získal název SUBTERRA. VDUP dostala základ ještě vlastně tady z Rožínky. Protože když začala platit ozdravná opatření, byl založen v roce 1969 tzv. MUČ – mimouranová činnost. Ta byla zaměřena především na využití hornických odborností obměňářů. MUČ na Rožně začala pracemi na Dalešické přehradě. To je přehrada, která slouží jako přečerpávací vodní elektrárna, a je to vlastně vyrovnávací nádrž pro chladící věže na Dukovanské elektrárně. Středisko postupně získalo další stavby prováděné hornickým způsobem a Rožinka jej předala tehdejšímu k. p. VDUP, závodu Tišnov.

I tam jsem měl šanci dále spolupracovat s uranem. Větrací jámu R VII jsem začínal jako investor a končil jsem jako dodavatel. Ale pomáhali jsme, nebo naši lidé pracovali, také na otvírce Okrouhlá Radouň, například jsme dělali větrací jámu Kubalov. Je to první jáma v naší republice, která je vyztužená stříkaným betonem. Výztuž stříkaným betonem byla doména tišnovského závodu. Hloubili jsme i jámu č. 13 na Hamru, stavěli jsme na Křižanech. To byl vlastně smysl toho VDUP, že jsme dál dělali pro uranový průmysl s tím, že část pracovníků – obměňáři – nemohli jít do radioaktivního prostředí. No a s touto firmou jsem zažil stavby po celé republice, v Praze, na Lipně,

např. obnovu odpadního tunelu. To bylo asi v roce 1978, dvacet roků od okamžiku, kdy prezident Zápotočský spustil lipenskou elektrárnu. Dodavatelem tunelu, který je 3 km dlouhý, byla pražská firma Baraba. V době výstavby zřejmě nestačili v termínu dobetonovat posledních 400 metrů počvy. Rovněž 20 let provozu vytvořilo nějaké vývaly ze stropu. Došli jsme úkol provést celkovou sanaci. Naši pracovníci tam našli pod vodou sbíječku. Vylili vodu, trochu ji promazali, připojili na vzduch a ona jela. Dělalí jsme např. i v Bratislavě – kolektory inženýrských sítí, kanalizační sběrač při Devíské cestě, což byla štolka skoro 4 km dlouhá. V Peci pod Sněžkou jsme postavili podzemní čistírnou odpadních vod. Na přehradě Slezská Harta VDUP prováděl speciální založení hráze v nestabilních horninách. V Ostravě to byly kolektory inženýrských sítí, se kterými jsme měli zkušenosti z Brna, kde jich je několik kilometrů. Jsou to velkoprofilová díla, kde jsou, kromě splaškové vody, vedené všechny inženýrské sítě. Jezdily se na to dívat delegace z Vídně, systém byl použit v Praze, nakonec i Bratislava se přiučila a převzala tuto myšlenku.

Vesměs se jednalo o podzemní práce. I když byly nějaké drobnosti také na povrchu. VDUP v roce 1979 zahájilo stavbu přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé Stráně. Při zahájení stavby nezapomenu na slova ministra Ehrenbergra, když klepal na základní kámen, říkal tenkrát, že přeje této stavbě, aby měla tak lehký průběh, jak lehké je kladívko, kterým klepe. To se nesplnilo. Nevím přesně, asi to bylo na přelomu roku 1980–81, tenkrát na Silvestra klesla venkovní teplota o 15 stupňů, energetická síť se rozsypala. Pamětníci mi dají za pravdu, že to bylo hrozné. Došlo k masivnímu vypínání sítě, no a Ministerstvu paliv a energetiky tenkrát nezbyvalo nic jiného, než

řešit okamžitě posílení elektrizační soustavy. Proto pozastavilo Dlouhé Stráně. Finanční prostředky využili někde jinde. Nás to ale zastihlo v okamžiku, kdy už tam byli nabraní lidé, a my nevěděli, co s nimi. Dočasným řešením byla čistírna v Peci pod Sněžkou. Neexistovalo tenkrát jako dnes: „Stavba končí, tak já vás propustím, běžte na pracák.“

Nakonec se nám přerušení podařilo překonat, pomohla myšlenka, že by mohlo dojít ke změně v uspořádání vlastního soustrojí z třístrojového na dvoustrojové. Abych to vysvětlil nějak jednoduše, tak ta přečerpávací vodní elektrárna funguje tak, že voda se pouští z horní nádrže, a je tam turbína a generátor, který vyrábí elektrický proud. V době přebytku elektrického proudu se voda přečerpává zpět nahoru. Proto je tam čerpadlo, které v případě PVE Dlohe Stráně musí překonat převýšení 500 m. Jsou tam tři stroje. V té době byly dvě země na světě, Japonsko a Švýcarsko, které uměly využít turbínu s ge-

nerátorem jako čerpadlo, a to je dvoustrojové uspořádání. Pamatuji si i informaci, že dokonce premiér Štrougal při cestě do Japonska sondoval možnost dodání těchto strojů. Nakonec to soustrojí bylo vyvinuto a vyrobeno v ČKD v Blansku a po to období, kdy ministerstvo nemělo dost prostředků, jsme uhájili alespoň omezený provoz. Realizovaly se objekty, které byly pro obě varianty shodné, takže pár roků jsme tam živořili, než nastal ten velký boom.

Ale i tak mělo vše, po technické stránce, mimořádně náročný průběh, jenom když si vzpomenu na otázku přípravy této stavby. Rozměry podzemních objektů zůstanou dlouho nepřekonány. Vzorem pro tuto stavbu byla přečerpávací vodní elektrárna Markersbach na západní straně Krušných hor, pár km od státních hranic, kde jsou turbíny také z ČKD z Blanska, jsou tam čtyři. Byli jsme se tam podívat s Ing. Votrubou, a když jsme procházeli šikminami přivaděčů, uvědomovali jsme si, jak náročný úkol je před námi. Projektanti původně chtěli úklon do 30 stupňů, ale to z hlediska odtěžování by byl pro nás zabíjác, podařilo se nám prosadit 45 stupňů. Přivaděč má délku 720 metrů a jsou tam dva. Výkonnost je stejná, výškový rozdíl je 500 metrů, to znamená, že je zde tlak 50 atm. V chodu protéká každou turbínou 60 m³ za sekundu vody, která točí turbíny, a každá z nich dodává 330 megawattů. Z klidu do plného výkonu se soustrojí uvede do dvou minut. Zásoba vody stačí asi na 5 hodin nepřetržitého provozu. Ale bylo to spojené s celou řadou technických problémů. ČSÚP pro tuto stavbu nakoupil bezkolejovou mechanizaci, což byla novinka. Byly to přepravníkové nakladače, to jsou takové bagry, kde má lžice obsah čtyři kubiky, a s naplněnou lžicí se vyjíždí na povrch. Pro ražbu šikmin jsme obdrželi razicí plošinu od firmy Alimak ze Švédska. Nebylo to jednoduché uvést stroj do chodu. Naši lidé byli mimořádně schopní, velice rychle se naučili ovládat toto zařízení, to spíše nám dle trvalo, než jsme přesvědčili dozorcí orgány. Stroj asi ve 12 bodech nesplňoval naše bezpečnostní předpisy. Ale i tak se to všechno zvládlo. Měli jsme hroznou „kliku“ i na kolektiv spolupracovníků. Ve špičce jsme na PVE měli asi 300 lidí. Vzpomenu si na Václava Žižku, je pochovaný v Trutnově na hřbitově, to byl mechanik. Rožinka měla kdysi ředitelství v Trutnově. Nebo elektrikář Barvínek, ten měl velké palce, když zkoušel, jestli je zřízení pod napětím, tak nepotřeboval zkoušečku. Lidí bylo tolik, že by to vyžadovalo rozhovor na několik hodin, kdybych o tom měl povídat. Jenom když si uvědomíme, že šířka té komory turbíny je 27 metrů, výška 50 metrů a délka 87 metrů. Nebylo snadné udržet stropy. Jistili jsme je 9 m dlouhými kotvami a vrstvou stříkaného betonu o síle 0,2 m. Na šikminách bylo po odstřelu běžné, že nejdříve se zachvěje vzduch, pak je slyšet rány a se zpožděním v řádu minut se začne sypat hornina na úpatí šikminy. V raženém profilu 25 m² jsme zaznamenali výkony i 100 m ražby za měsíc. To vše v omezené viditelnosti. Mlýný opar ztěžoval laserové zaměřování díla. Bylo to zpravidla možné asi 30 min. po dojezdu plošiny k čelbě. Mlha ustoupila po zahřátí ovzduší od naftového pohonu plošiny. Při vlastní ražbě jsme nechávali na počevě celík 0,5 m k zamezení případných nadvylomů. Není jisté smyslem mého vzpomínání vyjmenovávat další problémy, které jsme vyřešili. Co se nám však nepodařilo, byl záměr vyrazit pod Červenohorským sedlem silniční tunel. Loni v září, u příležitosti dvacátého výročí uvedení PVE do provozu, provozovatel ČEZ pozval zástupce dodavatelů na exkurzi spojenou s besedou. Bylo zdůrazněno, že stavba se zaplatila za pět let provozu.

Využívám našeho rozhovoru k poděkování vedení s. p. DIAMO, že věnuje pozornost historii uranu a že dává možnost pamětníkům zapomenout na připomenout něco z jejich práce na UD.

Ing. Milan Fryčka
(redakčně upraveno)

10 let od akreditace laboratoře o. z. SUL Příbram

Dne 1. 12. 2016 proběhla na o. z. SUL Příbram pravidelná kontrola laboratoře. Na kontrolu přijeli dva posuzovatelé ze Střediska pro posuzování laboratoří ASLAB, Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, Ing. Roman Dvořák a Ing. Hana Kohoutová. Středisko ASLAB jako nezávislá třetí strana posuzuje odbornou způsobilost laboratoří s cílem zajistit věrohodnost výsledků laboratorních stanovení. Posuzovatelé zkoumali shodu obsahu Příručky kva-

lity laboratoře s požadavky normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2005 – Všeobecné požadavky na odbornou způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří – a shodu těchto požadavků se skutečností. Dále zkoumali postupy zkušebních metod a jejich používání v praxi.

Laboratoř o. z. SUL Příbram je nejmenší z rodiny laboratoří s. p. DIAMO. Zabývá se především analýzou vod a ovzduší, nejčastějšími stanoveními jsou stanovení koncentrace uranu a sta-

novení objemové aktivity radia ve vodě. Provoz laboratoře v Příbrami zajišťuje pět pracovníků. Další dvě pracovnice jsou v provozních laboratořích v Zadním Chodově a Horním Slavkově.

Přístrojové vybavení je podle potřeby obměňováno a doplňováno. V posledních letech jsme např. pořizovali analytické váhy, centrifugu, nutnou při stanovení radia, a spektrofotometr PHARO, na kterém se měří koncentrace uranu, železa a manganu. Do budoucna plánujeme obměnit analyzátor pro měření objemové aktivity, který slouží téměř denně již jedenáct let.

Laboratoř Příbram je držitelem Osvědčení o správné činnosti laboratoře č. 435 a pracuje tedy ve shodě s výše uvedenou normou ČSN EN ISO/IEC 17025:2005. Toto osvědčení bylo poprvé vydáno na základě úspěšného posouzení skupinou nezávislých posuzovatelů ze Střediska pro posuzování laboratoří ASLAB v lednu roku 2006.

Tehdy bylo posouzeno 11 metod. Od té doby přibýly další čtyři metody a v roce 2011 tři postupy pro odběry vzorků. V roce 2008 proběhlo posouzení laboratoře po třech

Laborantka
H. Stehliková

letech, v roce 2013 další posouzení po pěti letech. Toto osvědčení je platné do 31. 1. 2019. Při letošní kontrole nebyla zjištěna žádná nehoda proti popsanému

systému a nebylo vydáno ani žádné doporučení.

Ing. Stanislava Dvořáková
vedoucí laboratoře, o. z. SUL

Rozšíření Wasserlaufu

DOKONČENÍ ZE STR. 2

byla zpráva o provedení prohlídky zaslána místně příslušnému obvodnímu báňskému úřadu. Současně byl zpracován nový provozní řád zohledňující rozšíření prohlídkové trasy Wasserlaufu.

S Hornickým muzeem Příbram, příspěvkovou organizací, byla 30. června 2016 podepsána nová smlouva o využívání důlních děl (podzemních objektů) pro kulturní a vzdělávací účely, jejíž součástí se stává i tato nová prohlídková trasa.

Celý tento prohlídkový okruh včetně navazujících komor vodních kol je součástí národní kulturní památky ve Středočeském kraji „Soubor hornických památek v Březových Horách“ vyhlášené nařízením vlády z 28. května 2014 s účinností od 1. října 2014.

Rozšířenou prohlídkovou trasu od jejího otevření do konce roku 2016 navštívilo bezmála 10 000 návštěvníků.

Ing. Josef Kovář, závodní dolu, o. z. SUL
foto: Miroslav Zelenka
a Petr Kopečný

DIAMO

Podnikový občasník s. p. DIAMO
Stráž pod Ralskem. Vydává vedení s. p.
Vychází zpravidla jednou v měsíci.
Adresa redakce: DIAMO, s. p.,
Máchova 201, 471 27 Stráž p. R.
Redakce: Ing. Gabriela Úradníková
e-mail: uradnikova@diamo.cz,
tel.: 487 892 007

Propagace a komunikace:
Ing. Pavlína Sachová, Ph.D.
e-mail: sachova@diamo.cz,
tel.: 487 892 077

Sazba: PANTYPE, s. r. o., Liberec
Tisk: GEOPRINT Liberec
Pro vnitřní potřebu s. p. DIAMO
Texty: redakce DIAMO,
není-li uvedeno jinak